

Czy w mojej gminie występuje ubóstwo energetyczne? W jakich obszarach jest skupione oraz jaki jest stopień jego nasilenia? Kto jest najbardziej dotknięty ubóstwem? Jakie są najważniejsze czynniki wpływające na ubóstwo energetyczne?

Sygnaly alarmujące o potencjalnym występowaniu ubóstwa energetycznego mogą pochodzić z różnych źródeł. Mogą to być przekazane przez pracowników socjalnych informacje o znacznej liczbie gospodarstw domowych zgłaszających się po pomoc z powodu bardzo wysokich rachunków za energię lub po prostu krajowy raport o ubóstwie energetycznym, na podstawie którego podejrzewasz, że może ono występować w Twojej gminie. Właściwe zdiagnozowanie problemu jest pierwszym z szeregu działań zmierzających do złagodzenia ubóstwa energetycznego i jest niezbędne do zrozumienia jego przyczyn.

Centrum doradztwa w zakresie ubóstwa energetycznego proponuje 7 praktycznych kroków, które mają pomóc gminom w rozpoczęciu analizy i rozwiązaniu problemu ubóstwa energetycznego niezależnie od uwarunkowań geograficznych, kulturowych i ekonomicznych. Kroki te można wykorzystać jako listę kontrolną lub instrukcje, zaczynając od najbardziej odpowiednich rozwiązań. Podstawową metodologię można dostosować do swojej sytuacji, aby móc się nią wspomagać podczas opracowywania zestawu skutecznych działań lub włączania walki z ubóstwem energetycznym do istniejących planów klimatycznych i energetycznych. Rezultatem tej pierwszej fazy będzie gotowy raport „Diagnoza ubóstwa energetycznego w ujęciu lokalnym”, który skutecznie wesprze Cię nie tylko w planowaniu i wdrażaniu działań, ale także w angażowaniu szerszej sieci interesariuszy w oparciu o niezbitę dowody.

Zacznijmy więc od omówienia kroków umożliwiających zdiagnozowanie problemu ubóstwa energetycznego.

Siedem praktycznych kroków do rozpoznania ubóstwa energetycznego – przewodnik edukacyjny Centrum doradztwa w zakresie ubóstwa energetycznego

Kontekst i koordynacja

Krok 1 – Zrozumienie złożoności ubóstwa energetycznego

Cel:

Głębsze zrozumienie problemu

Zacznij od uzyskania pełnego obrazu ubóstwa energetycznego w gminie. Poczytaj różne materiały, aby dowiedzieć się, czym jest ubóstwo energetyczne, jakie są jego przyczyny, czynniki warunkujące i konsekwencje, a także aby zrozumieć, jak istotne jest właściwe zdiagnozowanie tego problemu. Podczas analizy dostępnych informacji natrafisz na rozmaite publikacje i materiały edukacyjne, które mogą być przydatne na różnych etapach.

Działanie:

Utwórz listę wszystkich dostępnych zasobów.

Krok 2 – Identyfikacja i zaangażowanie interesariuszy

Cel:

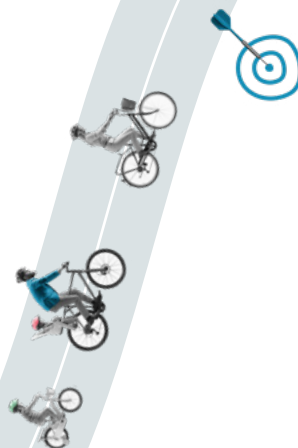
Powołanie grupy roboczej

Ubóstwo energetyczne dotyka różnych sfer życia społeczności, w tym sektora socjalnego, energetycznego, mieszkaniowego, zdrowotnego i środowiskowego. Aby móc spojrzeć na tę kwestię z różnych punktów widzenia, połącz siły z interesariuszami wewnętrznymi (z innych działów) i zewnętrznymi (spoza organów samorządowych). Wraz z interesariuszami wewnętrznymi rozważ utworzenie międzywydziałowej grupy roboczej, która będzie w stanie zdiagnozować problem z uwzględnieniem różnych perspektyw technicznych i społecznych.

Wspólnie z interesariuszami zewnętrznymi skontaktuj się z lokalnymi ekspertami, organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, organizacjami pozarządowymi, opieką społeczną, spółdzielniami, ośrodkami badawczymi, uniwersytetami, agencjami/firmami energetycznymi, bankami, funduszami inwestycyjnymi oraz małymi i średnimi przedsiębiorstwami itp. w celu zbadania możliwości współpracy.

Działanie:

stwórz mapę wewnętrznych i zewnętrznych interesariuszy oraz zorganizuj spotkania, aby zidentyfikować potencjalne obszary synergii.

Od informacji do definicji

Krok 4 – Ustalenie, jakie informacje będą zbierane: istotne wskaźniki i inne źródła

Krok 3 – Postawienie i analiza hipotezy

Cel:

Szczegółowe opisanie pierwotnej obserwacji z dodatkowymi informacjami

Bez względu na to, co skłoniło Cię do zdiagnozowania ubóstwa energetycznego, warto zestawić ze sobą różne hipotezy, które mogą dostarczyć dodatkowych informacji na temat początkowej obserwacji. Na tym etapie będziesz opierać się na praktycznym doświadczeniu i wiedzy grup roboczych w odniesieniu do lokalnych wyzwań i udzielania wsparcia obywatelom znajdującym się w trudnej sytuacji. Dodatkowo połączysz je z informacjami uzyskanymi w ramach przeprowadzonych analiz (krok 1), aby sformułować zestaw hipotez dotyczących potencjalnych problemów do zbadania.

Działanie:

Utwórz listę hipotez i przeanalizuj ich zasadność. Przykład:

Hipoteza: uważamy, że w dzielnicy X może występować ubóstwo energetyczne ze względu na złą jakość budynków mieszkalnych

Pytania: na czym polegają problemy z budynkami mieszkalnymi (izolacja dachu, stary budynek, stary system ogrzewania itp.)? Dlaczego nie są modernizowane?

Informacje pomocnicze: dostępne.

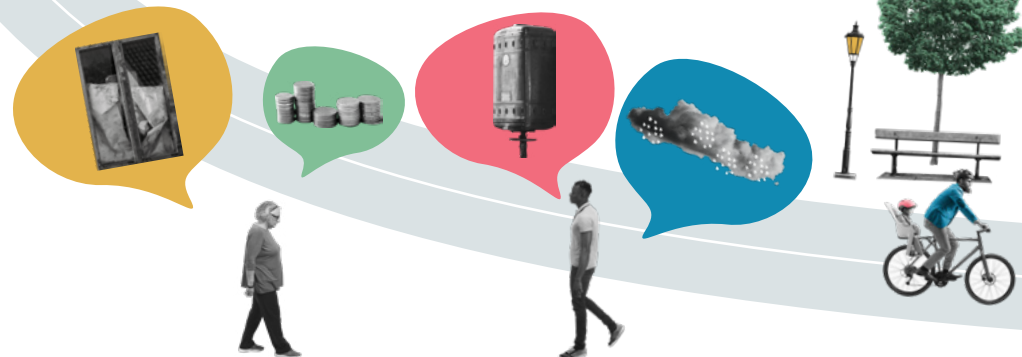
Cel:

Zmierzenie wpływu na szczeblu lokalnym

Wskaźniki są zasadniczo metodą monitorowania naszych wysiłków i dlatego są przydatne w wyznaczaniu kierunku i/lub dostosowywaniu działań, które mają zostać wdrożone. Wybrane wskaźniki ubóstwa energetycznego powinny być połączeniem wskaźników jakościowych i ilościowych, przy czym należy pamiętać, że muszą umożliwiać monitorowanie wpływu na szczeblu lokalnym oraz zapewniać określony poziom elastyczności i szczegółowości, aby uchwycić podatność społeczności na zagrożenie ubóstwem energetycznym. Powinny reprezentować różne aspekty problemu i dostarczać informacji o wynikach. Jednocześnie należy wziąć pod uwagę dostępność środków budżetowych. Zdefiniowanie wskaźnika, który jest reprezentatywny, mierzalny i precyzyjny, może być trudne. Dobrym punktem wyjścia jest przyjrzenie się dostępnym zestawom 56 lokalnych wskaźników ubóstwa energetycznego zaproponowanych przez Porozumienie Burmistrzów wspólnie z Centrum doradztwa w zakresie ubóstwa energetycznego.

Działanie:

Zidentyfikuj zestaw wskaźników, które mogą być odpowiednie w kontekście lokalnym i oceń, czy mogą posłużyć do znalezienia rozwiązań w odniesieniu do Twojej hipotezy.

Od informacji do definicji

Krok 5 – Zebranie danych i dodatkowych dowodów

Cel:

Integracja posiadanych informacji

Ten etap to czas na poszukiwanie danych, które odpowiadają na pytania zadane w odniesieniu do postawionych hipotez i które można powiązać z wybranymi wskaźnikami. Ważne jest, aby sprawdzić, czy dane są zgodne z pewnymi podstawowymi zasadami, takimi jak **rozkład geograficzny**. Zgromadzone dane i dowody powinny być dostępne w takiej skali, jaka nas interesuje. Należy zachować ostrożność podczas dostosowywania danych krajowych do skali lokalnej, ponieważ może to prowadzić do błędnych interpretacji. **Rozkład czasowy** jest również niezbędny do ustalenia, czy zestaw danych dotyczy różnych okresów, aby móc zrozumieć istniejące trendy. Ponadto należy zadbać o aktualizowanie danych w przyszłości, aby umożliwić monitorowanie zmian i skuteczności wdrożonych działań. Na koniec należy zweryfikować **prawdziwość i wiarygodność danych**, zwłaszcza jeśli nie zostały zgromadzone samodzielnie, lecz są dostarczane przez podmioty zewnętrzne. Konieczna jest weryfikacja zasobów i upewnienie się, że są one wiarygodne, np. potwierdzenie, że dane ilościowe zostały zebrane z uwzględnieniem zasad statystycznych.

Działanie:

Po dokonaniu przeglądu istniejących danych oceń, czy potrzebujesz dodatkowych danych, które możesz zebrać między innymi za pomocą krajowych statystyk, ankiet, wywiadów i grup fokusowych.

Krok 6 – Przetworzenie wszystkich informacji i danych

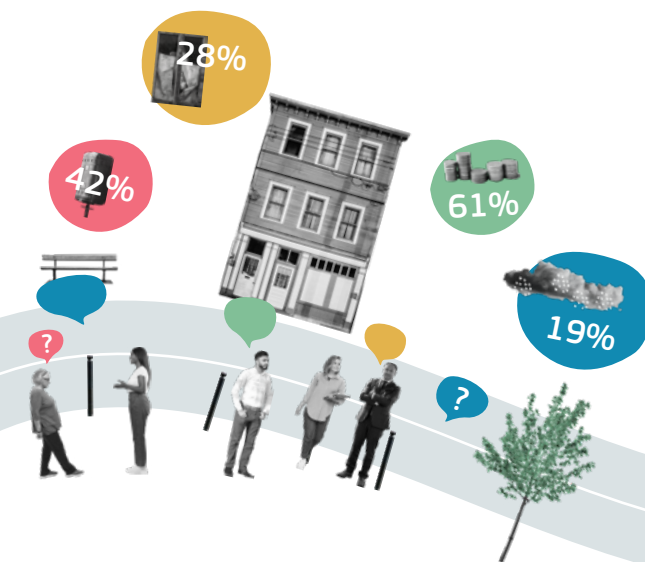
Cel:

Powiązanie hipotez, wskaźników i informacji

Po wybraniu wskaźników i zebraniu danych, które je adekwatnie reprezentują, nadszedł czas na przegląd hipotez postawionych w kroku 3. Nie ma jednego prawidłowego sposobu analizowania danych. Możesz zidentyfikować zestaw wskaźników i przyrzeć się im indywidualnie lub porównać je między sobą; możesz też rozważyć je w zestawieniu. Możesz **ponownie przeanalizować hipotezę** w świetle uzyskanych nowych wyników i omówić ją w ramach powołanej grupy roboczej.

Działanie:

Utwórz tabelę z hipotezami, wskaźnikami oraz zbiorami danych i połącz każdą z hipotez z określonymi wskaźnikami i zbiorami danych potrzebnymi do ich monitorowania.

Finalizacja

Krok 7 – Zdefiniowanie lokalnego ubóstwa energetycznego i przekazywanie informacji na ten temat

Cel:

zakończenie pierwszej fazy poprzez rejestrację procesu i udostępnienie kluczowych informacji.

Po zebraniu różnych elementów nadszedł czas, aby sfinalizować fazę diagnozowania problemu poprzez opracowanie ustrukturyzowanego raportu, który opisuje przyjętą metodologię i wykonane kroki. Ułatwi to zapamiętanie, jakie działania podjęto i sprawi, że proces będzie bardziej przejrzysty dla osób z zewnątrz, które będą chciały się dowiedzieć, w jaki sposób zdiagnozowano problem. Na tym etapie musisz nauczyć się, w jaki sposób przekazywać informacje, aby zaangażować różnych odbiorców, którzy mogą wesprzeć proponowane działania. Umiejętność komunikowania się jest potężnym narzędziem pozwalającym na uzyskanie konsensusu, zmobilizowanie woli politycznej i/lub pozyskanie funduszy. Aby to osiągnąć, zidentyfikuj kluczowe przesłania, które chcesz przekazać, i zdefiniuj docelowych odbiorców.

Działanie:

sporządź wersję roboczą raportu dotyczącego diagnozowania problemu ubóstwa energetycznego i udostępni ją różnym interesariuszom, aby zebrać ich opinie. Wyznacz jedną główną osobę, która sfinalizuje raport i zacznij myśleć o kolejnej fazie: planowaniu działań.

Niniejszy dokument został opracowany przez [Centrum doradztwa z zakresu ubóstwa energetycznego \(ang. Energy Poverty Advisory Hub, EPAH\)](#), wiodącą inicjatywę UE prowadzoną przez Komisję Europejską na zlecenie Parlamentu Europejskiego. Treść opracowano w oparciu o publikację „[EPAH Handbook 1: A Guide to Energy Poverty Diagnosis](#)” stanowiącą część publikacji „[EPAH Handbooks: A Guide to Understanding and Addressing Energy Poverty](#)”. Seria praktycznych poradników dla samorządów i specjalistów ma na celu pomóc samorządom w walce z ubóstwem energetycznym, umożliwiając skuteczną analizę społecznego wymiaru transformacji energetycznej.

Data publikacji: Wrzesień 2023